

Et moderne kontanthjælpsloft?

Af Eva Secher Mathiasen, formand for Dansk Psykolog Forening

Det blev født i efteråret 2013, da Lars Løkke Rasmussen for første gang præsenterede det på Venstres landsmøde. 'Et moderne kontanthjælpsloft' var navnet. Det ville blive indført, når Venstre fik regeringsmagten igen. Formålet var klart: "Danskerne ved, at det er urimeligt, hvis det ikke kan betale sig at arbejde," sagde Lars.

To år senere er det moderne kontanthjælpsloft blevet virkelighed med det finanslovsforlig, der blev indgået i november. Loftet skal motivere borgere på kontanthjælp til i stedet at tage job til en lav løn. Især enlige og enlige med børn kommer til at mærke det nye økonomiske incitament gennem et markant lavere rådighedsbeløb hver måned. Samtidig indføres en 225-timers regel, der betyder, at man som kontanthjælpsmodtager har pligt til at arbejde i mindst 225 timer om året for at bevise, at man står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Og logikken er jo fin – forudsat at mennesker på kontanthjælp er mennesker, der kan, men ikke vil, få et arbejde. Det er vanskeligt at være uenig i, at man skal kunne klare sig selv, hvis man har mulighed for det, så overførselsindkomster alene er for dem, som er ufrivilligt uden for arbejdsmarkedet.

Fællesnævneren for de nye reformer er "motivation", og retorikken er ikke ny. I flere år er der blevet talt om dovne ledige – godt hjulpet på vej af sensationelle enkelthistorier i pressen som 'Dovne Robert' og 'Fattig Karina'. Men hvis vi ser lidt på realiteterne, kan det undre, at det politiske svar på velfærdssystemets udfordringer er denne særlige tro på, at man kan forvandle en arbejdsledig til en arbejdstager, hvis man "motiverer" folk tilstrækkeligt med en svækket økonomi.

Der findes ingen undersøgelser, der viser, at antallet af kontanthjælpsmodtagere i Danmark generelt skyldes manglende motivation til at komme i beskæftigelse. Tværtimod vil den viden vi har om motivation snarere pege i retningen af, at flertallet er motiveret af at bruge sig selv til at skabe værdi – for eksempel ved at være kollega

på en arbejdsplads i et team, der gør noget betydningsfuldt sammen.

En enlig forælder på kontanthjælp, der måske ikke har råd til at tilbyde sine børn de samme fritidsaktiviteter som de andre børn i skolen, ikke har råd til at købe ordentligt fodtøj eller tøj til sine børn, hver gang fødderne eller kroppen vokser et nummer og ikke har råd til at lade sine børn deltage i alle fødselsdage i klassen, fordi der skal gives gaver hver gang, ved jo godt, at hendes svage økonomi er problemet, og at hendes børn lider under den. Det er temmelig tvivlsomt om en svækket økonomi styrker hendes "motivation" yderligere, end de negative konsekvenser for hendes børn allerede gør det. Det er formentlig noget andet, som er galt.

Eller den psykisk syge, som er midt i et behandlingsforløb og invalideret af sin lidelse. Det moderne kontanthjælpsloft skal lige nu sigte mod at motivere ham ved at kræve, at han arbejder 225 timer om året – og i øvrigt skærer ned på hans indkomst. Men også hér er noget galt med opfattelsen af motivationsfaktorer. Man ville fx aldrig bruge samme opskrift over for et menneske, der havde brækket alle knogler i kroppen og derfor ikke kunne arbejde i en periode. Over for de brækkede knogler ville man respektere behovet for behandling – vi burde gøre det samme for dem, der er invaliderede af en psykisk sygdom. Intet, absolut ingenting, tyder på, at en svagere økonomi kan motivere ham til at blive rask i morgen. En psykisk lidelse er belastning nok i sig selv som motivationsfaktor – kunne han vælge den fra i morgen, havde han gjort det i går.

Det ville også være hjælpsomt, hvis vi i debatten om kontanthjælpsmodtagere huskede proportionerne. Skal man tro det massive fokus, som 'problemet' får med den nye reform – og i øvrigt har fået igennem de senere år – er det gigantisk. Danmarks Statistik fortæller en anden historie: Gruppen af kontanthjælpsmodtagere, der er 'jobparate', altså er i stand til at tage et job, men ikke har et job, udgør 40.000 mennesker.

Derudover er der 140.000 mennesker på kontanthjælp, der ikke er i stand til at tage et job.

Lad os derfor tænke os om en ekstra gang, når vi gerne vil have flere flyttet fra passiv forsørgelse ud på arbejdsmarkedet. For behovene – de virksomme motivationsfaktorer – er forskellige. For nogle handler det om, at der overhovedet er et job, som man er kvalificeret til, at søge. For andre handler det om at finde den arbejdsgiver, som vil ansætte en, selvom man for en periode ikke kan arbejde på fuldt blus. Og for en stor del handler det om, at en beskæftigelsesindsats skal være kombineret med et behandlingsforløb, som bør gå forud for krav, som man i en periode ikke er i stand til at opfylde.

Det mest moderne ville sådan set være, at vi tænker os godt om, beslutter at gøre det, der virker, i stedet for at føre signalpolitik, der appellerer til snusfornuften, men rammer skævt på udsatte menneskers eksistensgrundlag.

For selvfølgelig skal vi alle bidrage. Nogen af os har bare brug for hjælp til at kunne.

Man kan selvfølgelig også indvende, at det slet ikke handler om at motivere, men snarere om en velfærdspolitisk prioritering af, at dem, der står uden for arbejdsmarkedet skal have endnu mindre, end de har nu, og at det moderne kontanthjælpsloft i øvrigt skal have den konsekvens for, at det generelle lønniveau sænkes. Men det er en helt anden historie. ○

P – kalender dec / jan 2016

9-10 dec

International Conference
on Public Mental Health
& Neurosciences
Bengaluru, Indien
www.sarvasumana.in

9-11 dec

International Conference
on Shared Parenting 2015.
Bonn, Tyskland
www.twohomes.org

11 dec

European Semester -
European Conference on
Psychology and Health.
Lissabon, Portugal
www.psyges.eu

2016

11-14 jan

Second International
Conference on Loss,
Bereavement and Human
Resilience in Israel and
the World: Facts, Insights
and Implications.
Eilat, Israel
www.ovdan-eilat2016.com

Er du interesseret i psykologiens rolle i samfundet, og vil du have indsigt i ny forskning og interessante problemstillinger på det psykologiske område, kan du begynde her.

P

Tegn abonnement på *magasinet P* eller køb det i løssalg. Send en mail til p-magasin@dp.dk eller se mere på www.dp.dk